

Instruktion från Evira

Övervakning av märkning och registrering 2017 **Får och getter**

Gårdsbesök

Övervakning av märkning och registrering – Får och getter

Innehåll

1. Allmänt.....	3
2. Tillsynsskyldighet och val av gårdar som övervakas	3
3. Övervakningsprotokoll.....	4
3.1. Registrering av protokoll	4
3.2. Arkivering av protokoll.....	5
4. Tillsyn	5
4.1. Tillsynsåtgärder på ort och ställe.....	5
4.1.1. Tillsyn i form av sampling	5
4.1.2. Anmälningar till Får- och getregistret.....	7
4.1.3. Bokföring i protokollets djurförteckning.....	8
4.1.4. Kontroll av registreringen och förteckningen av får och getter	9
4.1.5. Granskning av ras, kön och åldersklass	11
4.1.6. Märkning	11
4.1.7. Närvaro på djurhållningsplatsen/gården	12
4.2. Resultatet av tillsynen	12
4.2.1. Får- och getregistret.....	12
4.2.2. Djurförteckningen	13
4.2.3. Märkningen	13
4.2.4. Närvaro på djurhållningsplatsen/gården	14
4.3. Status.....	15
4.4. Sampling.....	15
4.5. Begäran om utredning.....	15
4.6. Efterkontroll.....	115
5. Förhindrande av inspektion	15

Övervakning av märkning och registrering – Får och getter

1. Allmänt

Myndighetens verksamhet ska bygga på behörighet enligt lag och lagen ska följas noggrant inom myndighetsarbetet. Myndigheternas anvisningar är till sin juridiska karaktär inte bindande för andra myndigheter eller aktörer. Frågor som rör tillämpandet av lagstiftningen avgörs i sista hand av domstol. Tolkningarna i dessa instruktioner är Eviras syn på hur lagstiftningen borde tillämpas.

I dessa instruktioner ger Livsmedelssäkerhetsverket Evira anvisningar om hur man ska förfara i tillsynen över märkning och registrering av får och getter. Tillsynen bygger på kommissionens förordning (EG) nr 1505/2006 om genomförande av rådets förordning (EG) nr 21/2004 när det gäller miniminivån för de kontroller som ska utföras för identifiering och registrering av får och getter. Nationella bestämmelser om organiserandet av tillsynen ingår i lagen om ett system för identifiering av djur (238/2010). Märkningen och registreringen av får och getter regleras av JSM:s förordningar 469/2005 och 356/2008 om ändring av jord- och skogsbruksministeriets förordning om märkning och registrering av får och getter.

Om övervakningen av tvärvillkor föreskrivs i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013, kommissionens delegerade förordning (EU) nr 640/2014, kommissionens genomförandeförordning 809/2014 samt på nationell nivå i lagen om verkställighet av jordbruksstöd (192/2013) och statsrådets förordning (7/2015) om föreskrivna verksamhetskrav enligt tvärvillkoren samt övervakningen av att verksamhetskraven och kraven på god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden följs.

Anvisningarna i denna instruktion gäller alla sådana tillsynsmyndigheter som avses i 24 § i lagen om ett system för identifiering av djur och i 16 § i JSM:s förordning (469/2005) och, när det gäller övervakningen av tvärvillkor, de tillsynsmyndigheter som avses i 2 kap. i lagen om verkställighet av jordbruksstöd.

2. Tillsynsskyldighet och val av gårdar som övervakas

Årligen övervakas minst 3 % av alla får- och getdjurshållare så att minst 5 % av medlemsstatens djurbestand omfattas av kontrollen. För kontroller på ort och ställe väljs gårdarna centralt i regel utgående från riskanalyser i Eviras samplingar. NTM-centralens landsbygdsavdelning och Statens ämbetsverk på Åland har dessutom möjlighet att ta med får- och getgårdar i kontrollen också utgående från sina egna iakttagelser och information man eventuellt erhållit från andra tillsynsmyndigheter.

Utvidgad kontroll

Om det i samband med någon annan övervakning konstateras överträdelser av lagstiftningen om märkning och registrering av djur ska övervakningen utsträckas till att gälla märkning och registrering av djur, när den konstaterade bristen är på nivån status 3 (allvarlig brist) eller om det konstateras brister på nivån status 2 (lindrig brist) hos minst 20 % av djuren.

Övervakning av märkning och registrering – Får och getter

Om brister i märkningen och registreringen av får och/eller getter däremot konstateras på ort och ställe till sådana delar, att det påverkar de djuravoden/stöd som EU eller medlemsstaten i fråga betalar till djurhållaren, ska NTM-centralen utvidga kontrollen till att gälla det berörda stödet/bidraget.

NTM-centralerna ska följa upp hur kontrollerna framskrider och löper inom sitt område. De grundläggande kontrollerna av märkningen och registreringen av får och getter på ort och ställe på gårdarna ska slutföras innan kalenderåret löper ut.

3. Övervakningsprotokoll

Över varje kontroll ska upprättas ett övervakningsprotokoll (för tvärvillkorens del ett observationsprotokoll), i vilken detaljerat antecknats resultaten av kontrollerna, eventuella otillfredsställande iakttagelser, kontrollorsaken och närvarande personer. Producenten eller hans representant ska få möjlighet att underteckna rapporten och vid behov kommentera innehållet. Av övervakningsprotokollet ska också alltid lämnas eller levereras en kopia till djurhållaren. Kontrollrapporten ska göras upp inom en månad efter kontroll på plats.

I sådana fall, då kontrollen måste kompletteras på ort och ställe efter besöket, ska det antecknas i protokollet att kontrollen fortsätter. En datumanteckning anger när den fortsatta åtgärden i fråga (besöket på gården, registerutredningen eller annan utredning) planerats vidtas. Vid alla korrigeringar i det ursprungliga övervakningsprotokollet ska personen som gör korrigeringen anteckna sina initialer och datumet för korrigeringen.

3.1. Registrering av protokoll

NTM-centralen ska föra in resultaten av kontrollen (övervakningsprotokollen) i ID-tillsynsprogrammet. Av eventuella bilagor, som det inte är möjligt att föra in på elektronisk väg, ska utan dröjsmål lämnas en kopia till länsveterinären. Särskilt snabbt ska lämnas kopior av bilagor till sådana protokoll, i vilka ett eller flera djur har status 3 och som då åtföljs av en begäran om utredning (stycke 4.5).

Länsveterinären ska föra in sina slutsatser om kontrollen i tillsynsprogrammet och NTM-centralen ska vidta de efterkontrollåtgärder som länsveterinären eventuellt bestämt om och slutföra dem före den 15 mars året därpå.

Alla registreringar i ID-tillsynsprogrammet ska vara slutförda före utgången av mars året därpå.

Övervakning av märkning och registrering – Får och getter

3.2. Arkivering av protokoll

NTM-centralen ska arkivera alla övervakningsprotokoll i original med bilagor.

Länsveterinären ska arkivera kopior av protokollen med bilagor för sådana kontrollers del, där allt inte varit i ordning eller där det har gjorts andra iakttagelser som kräver uppföljning. Av andra övervakningsprotokoll ska länsveterinären arkivera en kopia av de två första sidorna och länsveterinärens slutsatser om kontrollen. Sidorna om själva djurhållningsplatsen behöver således inte arkiveras.

4. Tillsyn

Kontrollbesök på platsen ska i regel vara oannonserade. Med tanke på genomförandet av kontrollen i praktiken kan det i vissa fall ändå vara motiverat att informera om kontrollen i förväg. Om varning ges i förväg, ska den begränsas till ett nödvändigt minimum och i regel inte överstiga 48 timmar.

Innan man beger sig till gården skriver man ut ett förhandsifyllt protokoll ur ID-programmet. Programmet numrerar protokollet automatiskt. Därefter kan protokollet i fråga tas ur programmet till behandling med hjälp av detta nummer. Om man framöver inte använder protokollets nummer, skapar programmet ett nytt protokoll i stället för det gamla och då måste också den förhandsifyllda informationen skaffas fram på nytt och den gamla informationen går förlorad.

4.1. Tillsynsåtgärder på ort och ställe

Vid tillsyn över märkning och registrering utförs en fysisk granskning av alla får- och getdjur på djurhållningsplatsen som djurhållaren äger eller innehar med tanke på märkning, kön, ras, åldersklass och användningsändamål och djuren identifieras med hjälp av uppgifterna i får- och getregistret och den djurhållningsplats-specifika djurförteckningen. Antalet djur på djurhållningsplatsen räknas och antalet jämförs med det antal som meddelats till djurregistret och det antal som antecknats i djurförteckningen.

4.1.1. Tillsyn i form av sampling

Tillsynen över får och getter på ort och ställe kan också genomföras i form av ett representativt sampel av antalet djur på djurhållningsplatsen. Det sammanlagda antalet djur räknas på ort och ställe och utgående från det väljs ett representativt sampel enligt vidstående tabell (tabell 1). Det sammanlagda antalet djur antecknas på den plats som reserverats för detta upptill på djurhållningsplats-sidan före listan över djuren på djurhållningsplatsen.

Övervakning av märkning och registrering – Får och getter

Djur	Kontrolleras	Djur	Kontrolleras
1-19	Alla	59-62	38
21	20	63-67	39
22	21	68-72	40
23-24	22	73-77	41
25	23	78-83	42
26-27	24	84-91	43
28	25	92-99	44
29-30	26	100-107	45
31-32	27	108-117	46
33-34	28	118-130	47
35-36	29	131-144	48
37-38	30	145-162	49
39-40	31	163-185	50
41-43	32	186-211	51
44-46	33	212-247	52
47-48	34	248-298	53
49-51	35	299-399	54
52-55	36	400-499	55
56-58	37	500-599	56

Tabell 1. Minimiantal som ska kontrolleras vid tillsyn genom sampling

Om ett enda djur av de djur som valts med i kontrollen genom sampling får status 3, eller om lindriga brister (status 2) observeras hos minst 20 % av djuren, ska kontrollen breddas till att omfatta alla får- och gettdjur på djurhållningsplatsen. I annat fall (status 1 eller 2) registreras i programmet endast kontrolluppgifterna om de djur som valts genom sampling. I programmet antecknas inte separat det sammanlagda antalet djur på djurhållningsplatsen.

I ID-tillsynsprogrammet kryssas för de djur som kontrolleras genom sampling och djurens status anges då endast för dessa djurs del. I programmet finns knappen 'kryssa för alla djur på djurhållningsplatsen', varvid men med ett tryck på knappen får alla djur med i kontrollen. Då har man fortsättningsvis en möjlighet att också ta bort krysset för djur som eventuellt inte kontrolleras.

Övervakning av märkning och registrering – Får och getter

4.1.2. Anmälningar till Får- och getregistret

Utöver individkontrollen skrivs informationen om gårdens helhetssituation gällande tiderna då djur i genomsnitt anmäls i registret från ingången av kalenderåret ut i protokollet. Enligt författningarna har man 7 dygn tid på sig med undantag för födelseanmälningarna (kalvningsanmälan i djurregistret) som ska göras inom 6 månader (kalkylmässigt 182,5 dygn). Eftersom det rör sig om en genomsnittsinformation, är uppfattningen den ger om situationen endast riktgivande. En enskild, mycket exceptionell anmälningstid kan i en liten mängd bli orimligt utslagsgivande. Separat antecknade anmälningssmedelvärderna om olika typer av anmälningar är till hjälp vid utredning av situationen. Målet är att fästa djurhållarnas uppmärksamhet vid att anmälningstiderna ska följas, eftersom det spelar en stor roll då man vill hålla registren uppdaterade och därigenom göra det möjligt att spåra djuren.

Från och med 2017 skrivs för de fördröjda händelseanmälningarnas del ut en förhandsifylld uppgift på övervakningsprotokollet om "Fördröjda händelseanmälningar i registret 01.01.2017-xx.xx.2017", "I skick, inga fördröjda anmälningar har observerats", om gården inte har enda anmälan som överskridit den tillåtna anmälningstiden under granskningsperioden. I fall där fördröjda händelseanmälningar har noterats gällande minst en anmälan, skrivs den förhandsifyllda uppgiften "fördröjda anmälningar har noterats under granskningsperioden" ut i protokollet. Den förhandsifyllda uppgiften kommer på protokollets framsida samt på sida 2, där det dessutom skrivs ut ett procenttal för den procentuella andelen anmälningar som eventuellt gjorts för sent. På sidan 2 tas också ställning till möjligheten att betrakta förseningen som ett mänskligt misstag då anmälningsfördröjningen bedöms inom bedömningen av tvärvillkorspåföljder. Under fliken 'registrering' i ID-tillsynsprogrammet kommer en flik för 'fördröjda anmälningar'. På fliken finns enligt typ av händelse (eventuella) fördröjda händelseanmälningar som gjorts till registret från och med kalenderårets början. I den aktuella tabellen syns dröjsmålsdagarna för alla anmälningar som gjorts för sent. Samma djur kan således ha dröjsmålsdagar i fråga om flera olika typer av händelser (t.ex. köp, förflyttning).

De anmälnings-specifika dröjsmålen är från och med år 2013 också ett led i bedömningen av tvärvillkorspåföljderna. Från och med år 2015 kan gårdarna dessutom i vissa fall vid fördröjda händelseanmälningar anmälas i enlighet med systemet för tidig varning.

Från och med 2017 kan situationen gällande fördröjda anmälningar konstateras vara i skick vid bedömningen av tvärvillkorspåföljderna också i sådana fall där fördröjningar kan noteras, men där fördröjningarnas omfattning, allvar och varaktighet bedöms vara ringa och fördröjningarna kan konstateras ha orsakats av mänskliga misstag. Anmälningarna till registret ska ha gjorts innan gården har underrättats om kontrollen, m.a.o. kan en fördröjning inte räknas bero på mänskligt misstag om anmälningar eventuellt gjorts för sent efter att sökanden underrättats om övervakningen. Bedömningen av förseningarnas allvar-omfattning-varaktighet utförs av länsveterinären som är den som drar slutsatserna av övervakningen. Närmare anvisningar om bedömningen finns i dokumentet "Övervakning av märkning och registrering, nötdjur; länsveterinärens åtgärder".

Övervakning av märkning och registrering – Får och getter

Om det kan konstateras allvarliga brister i djurhållningen eller gårdsbruksverksamheten på gården vid övervakningstillfället kan möjligheten av mänskligt misstag inte beaktas. Bedömningen av gårdens helhetssituation på ort och ställe görs genom att anteckna Ja/Nej i punkten "Anmälning" på sida 2 i protokollet för frågan "Om övriga villkor uppfylls kan fördröjningen räknas som ett mänskligt misstag vid bedömningen av tvärvillkorspåföljderna; vid övervakningstillfället har inte kunnat konstateras allvarliga brister i djurhållningen eller gårdsbruksverksamheten på gården". (Ovannämnda allvarliga brister konstaterades inte = kryssa 'ja', ovannämnda allvarliga brister konstaterades = kryssa 'nej'.) Motsvarande information sparas i ID-tillsynsprogrammet under fliken "registrering" → 'medelvärden för alla anmälningar'. Lagring om ovannämnd information är obligatorisk d.v.s. att man måste ta ställning till saken alltid när det konstateras fördröjda anmälningar i övervakningen. Det slutgiltiga beslutet om att tillämpa möjligheten av mänskligt misstag fattas av länsveterinären.

Vid gårdsbesöket antecknas i protokollet uppgifter om eventuella mänskliga faktorer som kan ligga bakom fördröjningarna (punkten "Tilläggsobservationer"), ifall djurhållaren eller hans företrädare för fram sådana faktorer vid övervakningen. De mänskliga faktorer som avses kan vara t.ex. kritiska säsongartade växtodlings- och husdjursarbeten (bl.a. såningstid, skördetid, kalvningsperiod), tillfällig arbetsoförmåga hos den person som ansvarar för djurskötseln eller anmälningarna till registret eller sjukdom hos en familjemedlem, oväntade tekniska problem eller en olycka på gården; t.ex. eldsvåda, vattenskada eller motsvarande. För att möjligheten av mänskligt misstag ska kunna beaktas vid påföljdsbedömningen måste orsakerna till de omständigheter som påverkat fördröjningen av anmälningarna ha antecknats i protokollet.

Närmare anvisningar om hur fördröjda anmälningar inverkar på bedömningen av tvärvillkorspåföljderna finns i anvisningen "Övervakning av märkning och registrering, nötdjur; länsveterinärens åtgärder" i avsnitt 5.2. 'Beaktande av fördröjda anmälningar vid bedömningen av påföljder'.

4.1.3. Bokföring i protokollets djurförteckning

För varje djur har blanketten fyra egentliga kontrollpunkter: "Får- och getregister", "Djurförteckning" "Djurets närvaro" och "Märkning".

Till raden Får- och getregistret ansluter sig också fältet Konstaterad situation. På raden Får- och getregistret finns färdigt utskrivna de uppgifter som finns i registret om får- och getdjuren på varje enskild djurhållningsplats. I punkten Konstaterad situation antecknas information som inte stämmer överens med registret sådan den konstateras vara vid kontrolltidpunkten. Preciserande iakttagelser angående bristfälligheter och fel antecknas i punkten "anmärkningar".

Övervakning av märkning och registrering – Får och getter

Djuret på djurhållningsplatsen, inte i den förhandsifyllda djurförteckningen

De djur på djurhållningsplatsen som inte finns med i den förhandsifyllda djurförteckningen antecknas skilt för varje enskild djurhållningsplats på en tom sida. På blanketten antecknas djurregistrets obligatoriska uppgifter om djuren (EU-identifikation, kön, ras, födelsedatum, moderns EU-identifikation, användning, eventuell inköpsdag och säljarens signum). Dessa djur kontrolleras fysiskt och djurförteckningen granskas på samma sätt som i fråga om de övriga djuren och de uppgifter som meddelats till registret granskas antingen under kontrollbesöket eller efter att man återvänt från besöket. För under 6 mån gamla lamm som fortfarande befinner sig på sin födelsedjurhållningsplats behöver uppgifterna i fråga inte finnas i djurförteckningen.

Djuret i den förhandsifyllda djurförteckningen, inte på gården

Om ett djur som finns med i den förhandsifyllda djurförteckningen har avlägsnats från gården före kontrollbesöket, ska kontrolleras om avlägsnandet har anmälts till centralregistret på behörigt sätt. Om avlägsnandet av ett djur inte har anmälts, ska tidpunkten för avlägsnandet utredas. Om djuret har avlägsnats redan för länge sedan, ska tidpunkten för avlägsnandet utredas så noggrant som möjligt. Om det inte är möjligt att få reda på det exakta datumet för avlägsnandet utan endast året, antecknas den 31 december året i fråga som datum för avlägsnandet. I efterhand kontrolleras att avlägsnandet har meddelats till registret.

Djur i den förhandsifyllda djurförteckningen, får- och getdjurhållningen upphört

Om får- och getdjurhållningen på en gård upphört och alla djur avlägsnats, men detta inte meddelats till registret, utreds tidpunkten för avlägsnandet av de sista djuren så noggrant som möjligt dock med minst ett års precision så, att den 31 december året i fråga kan antecknas som datum för avlägsnandet. I sådana fall är det ändamålsenligast att NTM-centralen meddelar registret att dessa djur har avlägsnats och till kommunen att djurhållningen upphört. Djurhållningsplatsens får- och getdjurs djurhållningsplatsstatus meddelas ha upphört till djurhållningsplatsregistret dvs. till den kommunala landsbygdsnäringsmyndigheten (blankett: Djurhållningsplatser, registrerings-/ ändringsanmälan). Anmälan om att djurhållning upphört ska lämnas senast 30 dygn efter att djurhållningen upphört (blanketter: Registrering som fårdjurhållare och Registrering som getdjurhållare: www.evira.fi → Om Evira → Blanketter och anvisningar → Djur → Märkning och registrering av djur.

Inspektören på NTM-centralen har med handläggarens rättigheter möjlighet att göra korrigeringar i får- och getregistret och sända en händelseanmälan eller beställning av öronmärke/ersättande märke till registret i samband med kontrollbesöket, om tiden som står till förfogande räcker till.

4.1.4. Kontroll av registreringen och förteckningen av får och getter

Med kontroll av registreringen och förteckningen av får och getter avses att man kontrollerar att de uppgifter som anmälts till får- och getregistret och de uppgifter som antecknats i djurförteckningen stämmer överens och är korrekta och att man jämför dem med den konstaterade situationen.

Övervakning av märkning och registrering – Får och getter

Får- och getregistret

På raden Får- och getregistret har med tanke på kontrollen i förväg fyllts i uppgifterna i registret om djurets EU-identifikation, djurhållningsplats, födelsedatum, födelsegård, kön, kategori (djurart), ras, användning, eventuell ankomstdag (inköpsdag) och föregående ägare, moderns EU-identifikation och som eventuell anmärkning djurets dödsdag och/eller dödsorsak (1=till slakt, 3=slaktats på gården; 4=dött på gården; 8=avlivats på gården). Om de sistnämnda uppgifterna är förhandsifyllda på djurlistan i övervakningsprotokollet, finns tveklöst allvarliga brister i märkningen och registreringen av djur.

Om uppgift om den föregående ägaren saknas i registret och den nuvarande ägaren inte är djurets födelsegård, anges som tilläggsinformation den tidpunkt då djuret anskaffats till gården (anskaffningsår).

I tillsynen ska också beaktas att alla ovannämnda uppgifter inte var obligatoriska i den egentliga populationsuppgiftsinsamlingen (15.10.2007). Först efter att det blivit möjligt att utnyttja ett elektroniskt register har t.ex. informationen om modern blivit obligatorisk då djurhållaren anmäler djur till registret.

I punkten anmärkningar om tillsynen över djuret är det skäl att anteckna preciseringar/förklaringar alltid då brister och oklarheter förekommer i uppgifterna om ett djur.

Djurförteckningen

Med djurförteckningen avses en djurhållningsplats-specifik förteckning över djuren på djurhållningsplatsen som skrivs ut ur får- och getregistret eller visas upp i elektroniskt format. I denna förteckning ska registreras alla händelser om djuren på djurhållningsplatsen. Också vilken som helst förteckning som djurhållaren själv för över djuren på djurhållningsplatsen kan betraktas som en godtagbar djurförteckning. Förteckningen ska ändå vara tydlig och begriplig.

Djurförteckningen anses vara i ordning, då händelserna som antecknats i den är uppdaterade vid kontrolltidpunkten. Händelser om djuren på djurhållningsplatsen ska registreras i djurförteckningen senast inom tre dagar.

Ur djurförteckningen kontrolleras djurets EU-identifikation, ras, kön, födelsedatum, användning, djurart, eventuell inköpsdag och/eller datum för avlägsnande och föregående och/eller nästa ägare och moderns EU-identifikation. Fortsättningsvis ska beaktas, att ovan nämnda djurspecifika information ska finnas endast för djur som är födda efter att registret tagits i bruk, med andra ord 1.6.2008 (det datum då förordningen 356/2008 trädde i kraft).

Djurförteckningen kvitteras granskad genom att punkten "Djurförteckningen är granskad" kryssas för på första sidan i övervakningsprotokollet.

Övervakning av märkning och registrering – Får och getter

4.1.5. Granskning av ras, kön och åldersklass

Djuret granskas och observationen jämförs samtidigt med den förhandsifyllda informationen. Om det under granskningen upptäcks att den förhandsifyllda informationen och den konstaterade situationen inte stämmer överens, antecknas den korrekta uppgiften på raden "konstaterad situation" och korrigeringen kompletteras vid behov i punkten "anmärkningar".

Rasen

Får- eller getdjurets ras kontrolleras. Om förhandsifylld information om rasen saknas eller om man kan misstänka att rasinformationen är felaktig, ska man försöka reda ut rasen ur registret eller andra informationskällor såsom till exempel produktionsuppföljningsprogrammet.

Könet

Får- eller getdjurets kön konstateras. I konfliktsituationer är det skäl att noggrannare reda ut situationen för djuret i fråga.

Åldersklassen

Får- eller getdjurets åldersklass uppskattas och jämförs med åldersklassen enligt djurets förhandsifyllda födelsedatum. I allmänhet räcker det att man i fall av avvikelse konstaterar om djuret uppenbart är äldre eller yngre än det borde vara utgående från den födelseinformation som registret ger.

Ett exaktare fastställande av åldern, i sådana fall då detta behövs, kan i de flesta fall överlåtas till en veterinär.

4.1.6. Märkning

Ett får- eller getdjur (minst 6 mån gammalt är a) **omärkt**, om inget läsbart öronmärke fästs i dess öron eller b) **bristfälligt märkt**, om ett minst 12 mån gammalt djur är märkt med endast ett öronmärke. Ett undantag från detta är sådana djur, som avsetts för slakt under 12 mån gamla, varvid märkningen är i ordning för dessa djurs del, då djuret har ett öronmärke i minst ena örat. Reglerna om märkning gäller också djur som flyttats från sin födelsedjurhållningsplats under 6 mån gamla.

Djurets EU-identifikation, som finns utmärkt i det i förväg ifyllda protokollet jämförs med öronmärket. EU-identifikationens kontrollnummer behöver inte separat kontrolleras, om det inte finns några särskilda skäl att ifrågasätta öronmärkets äkthet.

Gällande godkända modeller och färger på öronmärken för får och getter finns på Eviras webbsidor under Djur → Djurskydd och djurhållning → Märkning och registrering → Får och getter → Öronmärken.

Övervakning av märkning och registrering – Får och getter

4.1.7. Närvaro på djurhållningsplatsen/gården

Djurens placering på olika djurhållningsplatser kontrolleras enligt det förhandsifyllda protokollet. Om ett djur inte kan hittas, konstateras att det avlägsnats från djurhållningsplatsen i fråga eller från hela gården. Observationer som hänför sig till anmälningar om förflyttning eller avlägsning anges i kolumnen OK på raden "djuret är vid kontrolltidpunkten inte".

4.2. Resultatet av tillsynen

Inspektören antecknar sina observationer om enskilda kontrollobjekt i kolumnen OK med siffrorna 1, 2 eller 3. Observationerna antecknas i relation till det allmänna djurregistret, djurförteckningen, märkningen och djurets närvaro på djurhållningsplatsen/gården.

4.2.1. Får- och getregistret

1 = Djuret var registrerat på lägenhetssignumet/kundsignumet i fråga och på den djurhållningsplats, där djuret konstaterades och alla följande uppgifter om djuret fanns i registret:

- EU-identifikation (gammal EU-identifikation)
- Kategori (djurart)
- Ras
- Kön
- Användning
- Födelsedatum
- Moderns EU-identifikation
- Födelsegårdens lägenhetssignum/kundsignum
- Ankomstdag (inköpsdag), om djuret köpts eller förts till gården
- Den föregående ägarens lägenhets-, kund- eller djurförmedlarsignum, om djuret köpts
- Datum för avlägsnande, om djuret avlägsnats från gården (sålts, avlidit eller slaktats på gården etc.)
- Den nästa ägarens lägenhets-, kund- eller djurförmedlarsignum, om djuret sålts

2 = Lindriga brister. Någon av de ovan nämnda uppgifterna saknades eller var felaktig, t.ex. djurets ras hade uppgetts fel i registret. Ingen betydande olägenhet med tanke på identifieringen av djuret och djurets spårbarhet är inte äventyrad.

3 = Allvarliga brister. Alla eller någon av de ovan nämnda uppgifterna saknades vilket äventyrade djurets identifiering och spårbarhet.

Övervakning av märkning och registrering – Får och getter

4.2.2. Djurförteckningen

1 = Alla uppgifter som krävs om djuret var antecknade i den djurhållningsplatsbundna djurförteckningen och de motsvarade såväl uppgifterna i registret som den konstaterade situationen:

- EU-identifikation (gammal EU-identifikation)
- Kategori (djurart)
- Ras
- Kön
- Användning
- Födelsedatum
- Moderns EU-identifikation
- Ankomstdag (inköpsdag), om djuret köpts eller förts till gården
- Den föregående ägarens lägenhets-, kund- eller djurförmedlarsignum, om djuret köpts
- Datum för avlägsnande, om djuret avlägsnats från gården (sålts, avlidit eller slaktats på gården etc.)
- Den nästa ägarens lägenhets-, kund- eller djurförmedlarsignum, om djuret sålts

2 = Lindriga brister. Brist eller fel i uppgifterna om det berörda djuret i djurförteckningen, men detta medförde ingen betydande olägenhet med tanke på identifieringen av djuret och djurets spårbarhet är inte äventyrad.

3 = Allvarliga brister. Uppgifter om djuret saknades delvis eller helt i djurförteckningen vilket äventyrade djurets identifiering och spårbarhet.

4.2.3. Märkningen

Indelas i protokollet i tre klasser:

Enligt författningarna – lindriga brister – allvarliga brister.

1 = I ordning, även i dessa fall:

- får- eller getdjurets bägge öron konstaterades så svårt skadade, att man inte kunnat fästa öronmärken på dem, men på gården fanns ersättande märken för djuret i fråga – i djurförteckningen en anmärkning om saken.
- ett får- eller getdjur, åt vilket före underrättelsen om kontroll har beställts ett ersättande märke, men märket hade ännu inte anlänt till gården.
- ett omärkt djur, som på grund av sin ringa ålder ännu inte behövt ha märken i öronen (under 6 mån/180 d gammalt och på sin födelsedjurhållningsplats).

Övervakning av märkning och registrering – Får och getter

2 = Lindriga brister. Exempel:

- ett bristfälligt märkt djur, inget ersättande märke hade beställts före underrättelsen om kontroll.
 - ett får- eller gettdjur saknar bägge öronmärkena, men märken hade beställts före underrättelsen om kontroll och de hade ännu inte anlänt till gården.
 - bristfälligt märkt får/get, öronmärke finns på gården, inte fastsatt:
 - a) på djuret har man inte rimligen kunnat fästa det saknade märket som finns på gården, t.ex. svårtillgängliga beten
 - b) andra än ovan nämnda får oh getter: sådana djur kan vid övervakningen konstateras ha status "2, lindriga brister" högst 10 % av det djurantal som borde vara öronmärkt vid övervakningstillfället, men ändå alltid minst ett (1) djur. Vid uträkningen av detta maximala styckeantal används normala avrundningsregler (t.ex. 2,35 → 2; 3,5 → 4; 5,7 → 6). För djur som överstiger den ovan nämnda maximigränsen, och som är på motsvarande sätt bristfälligt märkta, meddelas vid övervakningen status "3, allvarliga brister".
-

3 = Allvarliga brister. Exempel:

- ersättande märken hade inte beställts för ett omärkt djur.
- öronmärken/ersättande märken för ett omärkt djur fanns på gården, men de hade inte fästs i djurets öron.
- öronmärkena hade fästs vid djurets öra med någon metod som ersätter den ursprungliga (det är förbjudet att fästa ett trasigt märke på nytt).
- ett märke som följer det gamla öronmärkningssystemet i örat på ett djur fött 9.7.2005 eller senare.

4.2.4. Närvaro på djurhållningsplatsen/gården

Om ett djur inte kan hittas, konstaterar man att det avlägsnats från djurhållningsplatsen i fråga eller från hela gården. Situationen är i ordning (1), även om djuret inte längre finns på djurhållningsplatsen/gården, om det ännu återstod anmälningstid vid den tidpunkt då protokollet skrevs ut (7 d). Märk att händelsen ska antecknas i djurförteckningen inom tre dygn.

Om det inte med säkerhet går att klarlägga var djuret finns, och ingen anmälningstid återstår, är det alltid en allvarlig brist (status 3). I de fall där djurets vistelseplats inte med säkerhet går att klarlägga bör man också fästa uppmärksamhet på djurets registeruppgifter och uppgifterna i djurförteckningen.

Övervakning av märkning och registrering – Får och getter

4.3. Status

I kolumnen Status antecknas ett sammandrag av den märknings- och registreringssituation som konstaterats för får- eller gettdjuret under kontrollbesöket.

Ett djurs status är det samma som den största av koderna i kolumnen "OK".

1 = Djuret hade märkts och registrerats enligt författningarna.

2 = Det fanns lindriga brister i märkningen och/eller registreringen av djuret.

3 = Det fanns allvarliga brister i märkningen och/eller registreringen av djuret.

4.4. Sampling

I kolumnen Sampling sätts ett kryss för sådana djur, som eventuellt kontrollerats i form av ett sampel av det sammanlagda antalet djur på djurhållningsplatsen. För de djur som lämnats utanför samplet lämnas en tom kontrolluppgift.

4.5. Begäran om utredning

Om ett djur får kod 3 som status, ska tillsynsutövaren lämna en begäran om utredning till djurhållaren. I begäran specificeras tydligt för vilka djur ytterligare utredningar önskas och orsaken till att man vill få tilläggsutredningar. Också i fråga om klart fördröjda anmälningar bör en begäran om utredning lämnas till gården för att uppmärksamma iakttagandet av anmälningstiderna.

Begäran om utredning ska lämnas omedelbart medan man ännu befinner sig på gården. Om de djurspecifika sidorna i övervakningsprotokollet inte lämnas under kontrollbesöket, ska man i begäran om utredning specificera de brister och felaktigheter i märkningen och registreringen av enskilda djur som begäran om tilläggsutredningar gäller. Om de djurspecifika sidorna lämnas genast under kontrollbesöket, kan man hänvisa till den aktuella bristen eller felaktigheten på de rader som hänför sig till djuret i fråga.

Det är bra att få djurhållarens underskrift på begäran om utredning.

Med sin underskrift bekräftar djurhållaren att han tagit emot begäran om utredning. En undertecknad begäran om utredning är ett bevis på att djurhållaren har beretts möjlighet att bli hörd i sådana fall då länsveterinären beslutar om sanktionsförslag eller begränsar flyttningar av djur.

Blanketten med begäran om utredning ska ifyllas i två exemplar, av vilka det ena stannar hos övervakaren som mottagningsbevis. Djurhållaren ska beredas högst 14 dygn tid för hörande beaktande hur omfattande den begärda utredningen är. Till det exemplar av begäran om utredning som lämnas på gården ska fogas en returadress som är adressen till verksamhetsstället för den länsveterinär anställd av det regionförvaltningsverk, inom vars verksamhetsområde den NTM-central som utfört kontrollen ligger.

Övervakning av märkning och registrering – Får och getter

NTM-centralen ska utan dröjsmål föra in begäran om utredning i databasen för restriktiva föreskrifter med hjälp av programmet Elite.

NTM-centralen ska utan dröjsmål skicka länsveterinären eventuella bilagor (kopior) som hänför sig till begäran om utredning och övervakningsprotokollet som ansluter sig till den med tanke på eventuella ytterligare föreskrifter. Om begäran gäller ett sådant fel eller en sådan brist, vars korrigeringsåtgärder kan kontrolleras ur registret, kontrollerar NTM-centralen uppgiften i registret och antecknar kontrollresultatet i protokollet som stöd för länsveterinärens beslut senast den dag tidsfristen för hörande går ut och överlämnar därefter omedelbart handlingarna till länsveterinären.

4.6. Efterkontroll

Om fel eller brister har konstaterats vid kontrollen av märkningen eller registreringen av får- och gettdjur, kan länsveterinären vid behov bestämma (jämför punkt 4.5. Begäran om utredning) att NTM-centralen ska göra en efterkontroll av åtminstone de djur som konstaterats vara bristfälliga vid det egentliga kontrollbesöket. Som undantag kan man dock betrakta situationer där djuret med säkerhet har kunnat identifieras med bara ett örnmärke, då behöver ingen efterkontroll bestämmas. Efterkontrollen ska i regel utföras inom en månad efter det egentliga kontrollbesöket.

Efterkontrollen kan i vissa fall göras genom att man kontrollerar registret, om bristen eller felet finns i uppgifterna i registret, i annat fall görs kontrollen på ort och ställe.

För efterkontrollen skrivs ut ett separat **efterövervakningsprotokoll**. På protokollet skriver programmet ut endast djuren av nivå 3 i den grundläggande kontrollen. Efterövervakningsprotokollet ska inte skrivas ut förrän man är klar med det grundläggande införandet av data. Eftersom programmet inte inkluderar något automatiskt anmälningsförfarande mellan NTM-centralen och länsstyrelsen, vore det i övrigt bra att säkerställa (e-postmeddelande, telefon), vilka protokoll som kunde vara färdiga för vidarebehandling (→ protokollnummerförteckning).

5. Förhindrande av inspektion

Enligt artikel 25 i kommissionens kontrollförordning 809/2014 kan kontroller på plats förhandsanmälas, förutsatt att detta inte strider mot kontrollens syfte. I sådana fall där kontrollen förhandsanmälts, men jordbrukaren per telefon meddelar att man inte får besöka gården för utförande av tvärvillkorskontroll, ska jordbrukaren underrättas om att kommunen avslår stödansökan ifall jordbrukaren sätter hinder i vägen för att kontrollen genomförs¹ (1306/2013 artikel 59.7.)

Därefter ska man försöka genomföra en inspektion på den gård som ska övervakas.

Om jordbrukaren ännu när gården besöks sätter hinder i vägen för inspektionen, antecknas i fältet för ytterligare uppgifter i inspektionsprotokollet:

¹ Stöd för vilka ansökan avslås: Av EU helt finansierade direktstöd (grundstöd, förgröningsstöd, bidrag för jordbruksgrödor, stöd till unga jordbrukare, bidrag för nötkreatur, bidrag för mjölkkor, får- och getbidrag), EU:s delfinansierade stöd (miljöersättning, ersättning för ekologisk produktion, kompensationsersättning och ersättning för djurens välbefinnande) samt nationella nordliga hektarstöd (delvis)

Övervakning av märkning och registrering – Får och getter

- Jordbrukaren har förhindrat att granskning utförs och
 - Jordbrukaren har underrättats om att hindrandet av inspektion leder till att man på kommunen kommer att avslå jordbrukarens stödansökan.
- På samma sätt görs också ifall inspektören slutligen måste begära handräckning av polis för att kunna genomföra andra inspektioner än tvärvillkorskontroll.

I tillämpningen registreras ”övervakas ej” och i fältet för ytterligare uppgifter skrivs samma uppgifter som i punkten för ytterligare uppgifter i övervakningsprotokollet.

Vid gårdsbesöket överlämnas inget brev för hörande till jordbrukaren, utan hörandet utförs först av kommunen i samband med att beslutet om förkastande av stödansökan fattas.